

BØR STATEN OPKJØBE UOPDYRKEDE MYRSTRÆKNINGER TIL OPDYRKNING?

STOKKEVANDETS UDTAPNING.

AF LANDBRUGSINGENIØRASSISTENT K. SOMMERSCHJØLD.

I EN ARTIKKEL OM MÆRESMYREN i det Trondhjemske, indtaget i forrige nr. af myrselskabets meddelelser, udtaler hr. landbrugsingeniør-assistent *Bjanes* sin beklagelse over, at planen om at faa denne myr udtappet og opdyrket nu synes at være strandet; men han finder, at naar der af staten foreslaaes bevilget $\frac{1}{3}$ af de beregnede omkostninger til myrens udtapning, saa er der fra statens side gaaet langt nok, og deri maa jeg være fuldt enig med ham. Han fremsætter videre det forslag til overveielse, om ikke staten bør opkjøbe slige strækninger til opdyrkning, idet han mener, at staten kan skaffe dygtige arbejdsledere nok af den stadig voksende stab af landbrugskandidater og agronomer. Videre ræsonnerer han, at dersom idetheletaget jordbrug lønner sig, saa maa det ogsaa kunne lønne sig for staten at kjøbe op jord til dyrkning.

Saaledes tror jeg dog ikke, at man uden videre kan ræsonnere. Selv om en arbejdsleder er aldrig saa dygtig, saa har han dog ikke den direkte interesse af, at et saadant foretagende drives saa økonomisk som muligt, som den, der selv eiede jorden, vilde have. Desuden maa jo en arbejdsleder lønnes og det forholdsvis høit, og denne hans løn vilde bidrage til at gjøre jordens dyrkning kostbar. Anderledes naar en gaardbruger dyrker ny jord. Enten udfører han arbeidet selv, og han vælger da en tid, da der er lidet eller intet at gjøre med gaardsdriften, eller han leier folk til at udføre arbeidet og fører tilsyn dermed sammen med tilsynet med sin gaards drift forresten. Eller lad os tænke os det tilfælde, at en mand kjøber sig et stykke indmark, som han altsaa maa rydde op fra grunden af. Han har kanske sat sine opsparede penge ind paa dette, og om han skal faa noget udbytte deraf, vil da bero paa, at opdyrkingen drives paa den mest mulig økonomiske maade. Jordens eier vil altsaa i ethvert tilfælde være den rette til at faa nydyrkning til at lønne sig, først og fremst fordi hans eksistens i mere eller mindre grad er afhængig af det økonomiske udbytte, som hans jord kan give, og dernæst fordi han ifølge sagens natur kan udføre nydyrkning billigere paa sin eiendom, end en hvilkensomhelst anden. Jeg tror dog ikke, at man derfor har ret til at sige, at det norske jordbrug ikke lønner sig, fordi om jordens opdyrkning bliver for kostbar, naar den skal udføres med en arbejdsleder og leiede folk.

Til støtte for mit syn paa denne sag vil jeg ogsaa nævne, hvordan den for 11 aar siden stiftede *Bergens myrdyrkningsforening* har anlagt sin virksomhed. Denne forening havde fra først af tænkt sig

at indkøbe myrer, faa dem opdyrkede paa rationel maade og derpaa sælge dem ud i større eller mindre stykker, og man havde allerede til at begynde med sikret sig en myr i Bergens nærhed til en bestemt pris*). Dette kom man dog fra — vistnok til held for foreningen — fornemlig fordi man kviede sig for at gaa igang med en saadan opdyrkning i stor skala med leiede folk og leiet opsyn, hvad der med rette antoges at ville blive en kostbar sag. Denne forening fremmer nu dyrkningen i sin virkekreds (søndre Bergenhus amt) derved, at der tilstaaes ansøgere $\frac{1}{4}$ af det til jordens opdyrkning nødvendige beløb, saalangt som foreningens midler strækker og ved saadan hjælp er der nu, siden foreningen blev stiftet, opdyrket 13 á 1400 maal jord. Foreningen synes mig paa denne maade at løse sin opgave paa en meget praktisk og grei maade.

Men for at komme tilbage til *Mæresmyrens* udtapning og tilgodegjørelse, saa maa man vel kunne gaa ud fra, at et saa øiensynlig fordelagtigt foretagende maa kunne arbeide sig frem ved sin egen tyngde, naar de omboende gaardbrugere først faar øinene op for dets store lønsomhed. Det kan jo ogsaa have sine betænkeligheder at foregribe begivenhedernes gang, saa at ikke det hele skulde blive en skuffelse. Saaledes gik det jo — saavidt vides — da det store Lesjeværksvand blev udtappet, og de strækninger, som derved indvandedes, ikke blev gjort frugtbringende. Det kan derfor neppe anses for at være heldigt, at et saadant arbejde bliver udført, førend vedkommende gaardbrugere har faaet forstaaelsen af, hvilket stort rydningsarbejde der bliver for dem at gjøre bagefter, dersom ikke det hele arbejde skal være omsont. Jeg vil ogsaa her nævne, hvorledes man endelig er kommet saa langt, at man forhaabentlig om kort tid vil kunne gaa igang med det største udtapningsarbejde, som hidtil har været paatænkt eller bragt til udførelse paa Vestlandet, nemlig

Udtapning af Stokkevandet.

STOKKEVANDET ligger paa Jæderen nordenfor Sandnæs og omtrent midtvejs mellem Hinna og Sandnæs jernbanestationer. Det indtager en flade af ca. 4000 maal, hvoraf omtrent det hele vil kunne blive dyrkbart, og sammen med de nu vandsyge strækninger omkring vandet, der samtidig vil blive tørlagt, vil det indvundne areal i det hele udgjøre ca. 5000 maal jord. Dette vil blive fordelt paa de omliggende gaarde, nemlig: Forus, Gaudesæt, Gausel, Jaatten, Rønneberg, Skadberg, Stokke og Lura. Udtapningskanalen vil blive taget i en saadan dybde, at hele bunden i det grunde vand, som for det meste bestaar af god dyrkningsjord, vil kunne blive dyrkbar. Hovedkanalen vil blive ca. 3 km. lang gennem vandbunden og ca. 2,5 km. lang nedenfor vandet, hvoraf henved 300 m. bliver fjeldtunnel. Arbeidets

*) Noget lignende var ogsaa tilfældet med det forlængst opløste »Romsdals myr-dyrkningssselskab«, se »meddelelse« nr. 2 d. a., side 78—79.

kostende er beregnet til kr. 65 000; men desuden vil hertil komme et beløb til ekspropriationer. Til dette arbejde er der af staten bevilget kr. 20 000, og paa grundeirnes part vil der altsaa komme kr. 45 000, dersom overslaget slaar til, foruden vistnok en 10 à 12 000 kr. i ekspropriationsudgifter. Foretagendet har været under forberedelse i mange aar, og allerede i 1891 blev der af landbrugsingeniøren udarbejdet plan for arbeidet. Dengang skræmmedes man fra det ved de store anlægsudgifter, som flere af grundeierne ikke saa sig istand til at kunne klare. I de aller sidste aar har man dog fattet nyt mod, saa at der nu er opnaaet omtrent enstemmighed om at fremme sagen. Det ligger da ogsaa i en bygd, hvor udnyttelsen af al ubrugt jord gaar fremad med en glædelig fart, og det vil vistnok ikke falde vanskeligt for dem, som vil faa formeget jord til, at de selv kan bruge den, at faa jorden afhændet til rimelige priser.

Naar udviklingen af jordbruget først er kommet saa langt i en bygd, som dette vidner om, saa vil sikkerlig alle ønskelige fremskridt komme mere som af sig selv, og at føre udviklingen frem saa langt og længere vil være en overmaade smuk og betydningsfuld opgave for *lokale jorddyrkningsforeninger* omkring i distrikterne, hvorom der nu i den aller sidste tid er bleven nogen tale i landbrugsinteresserede kredse.

Stavanger 4de december 1905.

GRØFTNING AF MYR.

UDDRAG AF INDBERETNING FRA AMTSAGRONOM K. MONRAD OM MYRKULTUR-
UDSTILLINGEN I BERLIN.

DA ANVENDELSEN AF LUKKEDE GRØFTER ved myr dyrkning bliver mere og mere almindelig, er ogsaa spørgsmaalet om hensigtsmæssige lukkede grøfter og et godt lukningsmateriel blevet meget aktuelt, hvilket ogsaa kunde forstaaes af det store antal modeller af lukkede grøfter og lukningsmateriel, som var udstillet. Disse gik mest ud paa anvendelse af affald fra sagbrugene, nemlig baghun, vragbord, kantflis eller spilder og lignende sammenstillet eller sammenspigret mere og mindre kunstfærdig, altsammen vistnok bra nok, men igrunnen intet nyt. Modeller af grøfter lukkede med kvist, faskiner og med rajer eller strangler. Endvidere saaes torvgrøfter, og af disse var der noget nyt, nemlig en torvgrøft, kaldet klappdrænering, udstillet af anstalten Bethel bei Bielefeld, hvilke paa seig myr turde faa anvendelse, hvorfor disse nærmere skal omtales. Først optages en 90 cm. bred og 30—50 cm. dyb grøft, hvorpaa myren, hvis den er meget blød, staar et à to aar for at sætte sig; derpaa optages i midten af grøften en 30 cm. bred og 80 cm. dyb rende (lodrette vægge) se fig. 1. Rendens øverste kanter afskraaes som vist paa fig. 2, hvorpaa siderne løsskjæres med lange, tynde spader ned til en dybde af ca. 70 cm.